

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:	Zodpovedný redaktor:	Redakcia a vydavateľstvo:
Na celý rok --- 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka --- 2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	Majiteľ a vydavateľ:	ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Buntovanie proti vyrovnaniu.

Pojednávania cieľom rozriešenia otázky hospodárskeho vyrovnania medzi Uhorskom a Rakúskom fahaly sa bez výsledku za dvanásť rokov. Teraz konečne vláda uhorská z koalície utvorená a vláda rakúska dohodly sa dotyčno vzájomných hospodárskych otázok a uzavrely spoločnú smluvu. Túto smluvu s patričnými predlohami zákonnými predostrel uhorský ministerpredseda dňa 16-ho októbra uhorskému snemu a v ten istý deň rakúsky ministerpredseda barón Beck snemu rakúskemu. Oba snemy majú teraz rozhodnuť nad tým, či túto smluvu prijmu, alebo jestli ju odmrštia či sa ďalej pokračovať má v hospodárskych bojoch medzi Uhorskom a Rakúskom k najväčšiemu hmotnému oškodeniu ľudu.

Uzavretá hospodárska smluva medzi Uhorskom a Rakúskom zabezpečuje Uhorsku všetky tie hospodárske a politické výhody, ktoré sa v prítomných okolnostiach pre našu krajinu daly vydobíť. Táto smluva nenie teda na škodu našej vlasti a našemu ľudu. Že nepriatelia verejného poriadku, židovstvom zavedení socialdemokrati búrria proti tejto smluve v novinách a už aj v shromaždeniach, tomu sa nikto nebude diviť, čo zná socialdemokratov a jejich zkazonosné snahy. Že ale aj národnári, ktorí ináč vždy nosia na jazyku blaho ľudu, nasledujú v tomto ohľade socialdemokratov, tomu nech si rozumie kto chce. Národnári sa už celkom stotožňujú so socialdemokratmi. Ako píšu o dajakej otázke socialdemokrati, to isté uverejňujú aj národnárske noviny. Zrejmy dôkaz toho máme v poslednom čísle n rodnárskeho «Ludových Novín». Za ži-

dovsko-socialdemokratickými novinami píšu tam nasledovne:

«Veľká porážka Uhorska. Teraz letia alár-mujúce zvesti. Zákon vyrovnania rakúsko-uhorského minister Wekerle predložil parlamentu... Toto vyrovnanie znamená pre Uhorsko strašnú porážku. Rakúsko na celej čiare zvíťazilo... Taktó zradilo «národné» ministerstvo uhorské zá-ujmy».

S Rakúskom uzavrotá smluva hospodárska neznamená ale žiadnu veľkú porážku pre Uhorsko. Že Rakúsko pri tejto smluve na celej čiare zvíťazilo a že «národné» ministerstvo uhorské záujmy touto smluvou nezradilo, o tom sa môže každý presvedčiť, keď si prečíta čo píšu o uzavretej smluve rakúske noviny.

My tu len daktoré uvedieme. Medzi tymito noviny «Deutsches Volksblatt» v úvodníku predpovedajú zaniknutie rakúskeho hospodárstva následkom vyrovnania. Noviny «Reichpost» tiež v úvodníku dokazujú, že uhorská vláda vykoristila rakúsku vládu a že Rakúsko len tak môže prijať uzavreté vyrovnanie, jestli mu nič nezáleží na vlastných hospodárskych záujmoch. Noviny «Oesterreichische Volkszeitung» zase udávajú, že sa rakúska vláda pri uzavretí vyrovnania takej chyby dopustila, ktorá sa jej nikdy nemôže odpustiť. Ešte ďalej ale idu noviny «Deutsches Tagblatt», keď píšu, že následkom vyrovnania Rakúsko, celkom ztratilo vodcovstvo v monarchii. Dľa týchto novín uzavreté vyrovnanie obsahuje také verejno-právne výhody, ktoré zabezpečujú uhorskému štátu úplnú a dokonalú samostatnosť v hospodárskych záležitostiach pred cudzozemskom. — Ktokoľvek si tieto riadky po

zorne prečíta, presvedčí sa o tom, že uzavretie s Rakúskom nenie žiadna porážka pre Uhorsko a že «národné» ministerstvo pri tom uhorské záujmy v žiadnom ohľade nezradilo.

Pročo teda to buntošenie zo stránky národníarov proti uzavretej hospodárskej smluve s Rakúskom? Buntošia proti tomu socialdemokrati a národníari sa nazdávajú, že ich v tomto remesle musia nasledovať. Veď ale hospodárskym vyrovnaním zabezpečené majú byť do roku 1917. hospodárske záujmy celého obyvateľstva krajiny; prevedením hospodárskej smluvy s Rakúskom zachránené má byť Uhorsko na celom obore priemyslu, obchodu a poľného hospodárstva pred vykoristením zo stránky cudzozemka! Socialdemokrati toto veľmi dobre vedia. Práve z tejto príčiny buntošia proti vyrovnaníu. Oni totižto vždy tak rátajú, že čím biednejší, zuboženejší je pospolitý ľud, tým viac sa ho ku ním pridruží. Národníari by ale ďalej mali od nosa hľadeť. Mali by nahliadnuť konečne, že usporiadanie hospodárskych záležitostí krajinských len k prospechu hospodárskeho ľudu slúži.

Uhorsko ako v prvom rade poľno-hospodársky štát odkázané je na vývoz svojich plodín do cudzozemka. Aj vyváža uhorská krajina svoje plodiny do zahraničia každý rok v hodnote 1000 millionov korún. Z tohoto vývozu najväčšia čiastka, totižto 80 procentov ide do Rakúska. Poľní hospodári vyvážajú ta obilie, rožnú lichvu, ošípané, zeleniny a mnohé iné plodiny vo veľkých zásobách. Kolko poľno-hospodárskych plodín vyváža sa do Rakúska len z prešporskej, nitrianskej a trenčianskej stolice. Aby sme len jedno spomenuli, hospodári doliny rieky Moravy všetky svoje plodiny zceňujú najviac vo Viedni. Viedeň tak dobre znajú, ako svoj vlastný kraj. Či teda pri nesriadených hospodárskych pomeroch nemusia v prvom rade títo veľké škody trpeť? A či oproti, uzavretie hospodárskej smluvy s Rakúskom nemusí byť ku najväčšiemu hmotnému osuhu zvlášte hospodárskemu ľudu?

Toto by mali nahliadnuť národníari a nemali by za socialdemokrati slepo buntošiť proti uzavretému vyrovnaníu. Medzi inými dôvodami svojho pokračovania uvádzajú aj to, že následkom vyrovnaní kvóta, totižto príspevky zo strany Uhorska ku spoločným štátnym výdavkom zvý-

šená bude o 2 percenty, čo urobí asi 4,800.000 korún.

Aby sa každý presvedčil o tom, že uzavretie hospodárskej smluvy s Rakúskom nenie je porážka pre Uhorsko, ba obsahuje ona pre našu krajinu značné hospodárske výhody, predložíme výsledok vyrovnaní v nasledujúcej súvahe: Uhorsko bude platiť následkom zvýšenia kvóty o 4,800.000 viac, následkom zotrení dane rakúskych plavebných podnikov utratí 350.000 korún. Naproti tomu Rakúsko ztratí následkom zotrení dane od uhorských cenných papierov asi 750.000 korún, potravných daní prinavrátí Uhorsku 500.000, pri spoločných dlžobách vyhrá Uhorsko asi 4,280.000 korún. Uhorsko teda pri hospodárskom vyrovnaní s Rakúskom neutrpelo veľkú porážku, ako to «Ludové Noviny» zlomyselne písaly, lež vyhrá 5,530.000 korún.

Povinnosťou ľudomila a priateľa ľudu je teda toto vyrovnanie na sneme krajinskom svedomite zastávať.

Odpoveď '«Ludovým Novinám».

Za povinnosť si pokladáme odpovedať na mierne a pokojné slová úvodníka posledného čísla «Ludových Novín».

V prvom rade osvedčujeme sa, že otázocný otvorený list nepísal Alexander Ernszt, lež istý farár stolice prešporskej. Ačpráve ale z omylu tlačiarne podpísaný je chybné, isté je predsa, že s presvedčením tohoto otvoreného listu Alexander Ernszt sa úplne stotožňuje.

Pristúpme ale ku našim predmetom. Že kedy sme sa ohlásili v záujme slovenského ľudu? Krátkej pamäti zdáte sa byť pánovia. Prehľadnite si denníky krajinského snemu, ktoré je nemožno vymazať. Pozrite tam na tie kruté boje, keď pre národnostný punkt nášeho programu chceli nás zničiť.

Nie len v minulosti sme boli, lež aj prítomne sme verní k našemu programu, spravodlivé požiadavky slovenského ľudu vždy sme zastávali. Prosili sme ministra pravosúdia, aby sa postaral o dajaký spôsob, aby súdobné listiny dostával ľud v jeho materinskej reči. Doteraz sa nám to nepošastilo dosiahnuť. Nepošastilo sa nám to preto, bo medzi 453 vyslancami je nás

na krajinskom sneme len 32. Vyplníme my aj na budúce našu povinnosť. «Ludové Noviny» môžu sa úplne uspokojiť! Spravodlivým a slušným požiadavkám my zaiste prvej zodpovieme zadovážením jejich uplatnenia, ako politikovia «Ludových Novín».

Spomína sa Apponyho školský zákon. To je pravda, že my sme hlasovali na školský zákon Apponyho, bo sme zabezpečené videli ním katolícke školy naše. Lež aj preto sme prijali tento školský zákon, bo sme videli, že dľa neho dietky môžu sa vyučovať aj v jejich materskej reči. Že v našich školách vo viacerých rečiach sa vyučuje, za to my nemôžeme, ako zároveň nemôžeme ani za to, že v tejto krajine mlúvia ľudia viacej reči. V každej krajine ale, kde sa viacej reči mlúvi, vyučuje sa aj v školách tiež vo viacej rečiach.

Kalvíniisti sa búria, že Appony nám zapredal školy, bojujú proti takrečenému «paragrafu mníchov» a «Ludové Noviny» zase to povedajú svojim predplatiteľom, že sme my školy nebránili dostatočne. Kto má pravdu?

Nevedia o tom v redakcii «Ludových Novín», že v tejto krajine nachodia sa obrovské politické stránky, ktoré súrne naliehajú na soštatné škôl?

Nevedia to, že 280 členov počítajúca strana Kossuthova ochotne by sa bola zriekla zápasov za kommando, keby bola mohla všetky školy zoštatniť? Kto ale stráži nad katolíckymi školami? Kto to previedol, že v celej Europe, krom Španielska nenie krajiny, kde by katolícke školy tolko práva mali, ako u nás? Kto za to bojoval? Jedine kresťanská ľudová strana.

Lahko je nepravdy prednášať nerozumným ľuďom, treba ale prstom ukázať, v ktorej krajine pošastilo sa kresťanskej strane dôkladnejšie obrániť katolícke školy.

Po tomto len veľmi na krátko odpovedáme na nasledujúce nápady:

že sme my šovinisti;

že biskupi sú šovinisti;

že «Budapešti Hirlap» je šovinistický a že ešte i Balkán chce pomadať.

Šovinizmus sme my vždy zatracovali, za pohanský držali, doprosta za hriech vyhlasovali, toto presvedčenie vyznávať budeme aj na budúcnosť. Toto je už len otvorená a zretedná

reč! Alebo snáď aj s týmto ste ešte nie spokojní?

S biskupami nech nám nikto výčitky nerobí. My biskupom vždy preukazujeme príslušnú im úctu. My sme nenie ani vodcovia, ani radcovia biskupov, ako nás teda so zdravým rozumom zodpovedných môže kto činiť za skutky druhých ľudí?

Zodpovedných nás chcete činiť za hriechy «Budapesti Hirlapu» a iných šovinistov, také veci nám podkladáte, do ktorých nás zhola nič máme snáď ešte aj za terajšie veľké suchá byť zodpovední?

Vy nám najnovšie ešte aj to pokladáte za hriech, že sme klerikáli. My sme ale aj včul len to, čo sme vždycky boli, totiž kresťanská parlamentárna strana. Programm náš verne nasledujúce, slúžime Bohu a ľuďom. Vy ste sa od nás odtrhli, nastúpili ste strmú cestu a kĺznete dolu. Nemožno hriechu dopúšťať sa bez trestu. Tu hľa predstavujeme vám obraz budúcnosti: Ludové shromaždenie vydržovali ste dňa 20. októbra v Trnave. Rečníci boli: Veszelošzky, Bokányi, Ivánka. Kde že je ale Kollár, krajinský vyslanec trnavský? Postavil sa na stranu. Prešla mu už chuť. Dobre si to zapamätajte. Kollár si stane na stranu a na jeho miesto príde Dezider Bokányi. Priam tak sa to stalo aj v Čechách.

Redakcia «Kreštana».

Náš programm.

Ako sme sa prítomne manifestom obrátili k ľudu, «Slovenský Týždenník» a «Ludové Noviny» tupia a hania nás o tri zdechy. To nám predhadzujú, že sme nič nerobili a že aj v budúcnosti za ľud ničoho neurobíme, na dodavok vyhadzujú nám na oči hriechy takých ľudí, ktorými my zhola nič nemáme. Nuž čo sme my posiaľ robili a vykonali, to sa nie nás treba pýtať, o to treba sa opýtať «elvtárša» Vészih, ten to náležite vie vysvetliť. Predsa sme ale voľačo previedli. *Krešťanskému menu zabezpečili sme občianske právo v uhorskom parlamente. Zničili sme zkazonosný systém, ktorý v tejto krajine panoval.* Môžete to zapierať? Nezapierate to a posiaľ ste to aj sami uznali. Nuž pre politickú stranu malú ako hŕstka, bola toto dosť vážna úloha.

Táto malá politická strana vzala si pred seba podobne veľké a vážne úlohy aj na budúcnosť. S Božskou pomocou pokúsi sa ich previesť. Že šľachetné ciele naše ľahko nedosiahneme, to my veľmi dobre vieme. «Slovenský Týždenník» v dobrom rozmare pýta sa žartovne, že prečo neuskutočňujeme naše ciele. Nuž nech si vezme do ruky ceruzku a ráta. Je nás na sneme 32 medzi 453 krajinskými vyslancami. Uskutočnenie našich cieľov preto neide ľahko. Vedeli sme my «bezzistne» pracovať — nech sa «Ľudové Noviny» opýtajú o tom «elvtárša» pána Vésziho, budeme teda aj na budúcnosť vedieť pracovať bezzistne a obetovavo. My sme už aj dokázali, čo vieme, včul nech aj «Slovenský Týždenník» a jeho politikovia usilujú sa ukázať, čo vedia, nech už raz preukážu svetu tie veľké úspechy jejich politického účinkovania. Bo to nenie žiadon úspech, že oklamaných ľudí vedú ku Bokányimu.

Náš programm ostatne, ktorým sme sa otvorene a úprimne obrátili k ľudu, veľkú pozornosť vzbudil v najširších vrstvách verejnej mienky. Všetky vysvetľovania a kritiky o ňom, nech si pochádzajú z bárs ak nepriateľských strán, len to prezradzujú, že tento programm ľudovej strany je nielen dobrý, lež že je to ten jedinký programm, ktorý súrne a nevyhnutne vyžaduje naše obdobie. Toto vyznávajú naši nepriatelia verejne v jejich novinách, ačpráve sa nemôžu zdržať a napriek tomu kde-tu tupia našu ľudovú stranu. Úsudky o našom programme zretedne označujú nám krátke úrivky, ktoré uvádzame z nasledujúcich novín:

«*Budapesti Napló*», noviny židovské, píšu nasledovne: Čakali sme túto statočnú, múdru, túto hlasitú a smelú ozvenu už dávno. Jedno je isté, že ľudová strana, snemová ľudová strana, vždy vedela, čo robí a aj včul to vie, keď predbehla veci, ktoré nasledovať majú.

«*Pesti Napló*» dľa židovského zvyku prekrúca najprv veľkú významnosť programu kresťanskej ľudovej strany, menuje ho zlomyselne figliarskym, ale predsa prinútené sú aj tieto noviny osvedčiť sa nasledovne: «Istá vec je, že múdre vyznanie sa v záležitostiach potrebných a možných prejavuje sa v tomto figliarstve (!). V pripravách k budúcnosti z politických stránok ani jedna nemôže sa porovnať s ľud. stranou».

«*Pesti Hirlap*», hlavné noviny židovské a freimaurerov div sa nezbesnia nad programom ľudovej strany a v nešerednej besnote píšu nasledovne: «Dávno sme ohlasovali, že ľudovú stranu celkom treba vykoreniť, lebo ona s jej klerikalizmom je nešťastie pre krajinu. Včul ku tomuto klerikalizmu pripojila sociálne zavádzanie ľudu. Hodna je, aby bola vykorenená». — Na tieto freimaurerské výbuchy veľmi upomínajú tie nápady proti kresťanskej ľudovej strane, akých sa dočítať môžeme v národnárskych novinách.

«*Egyetértés*», vážnejšieho smeru noviny liberálne, ačpráve ľudovej strane predhadzujú ultramontanizmus a klerikalizmus, významnosť programu jej uznávajú nasledovne: «Ľudová strana zavčasu nabliadla, že so sriadením spoločenských potrebností a s vývinom hospodárskych citov ľudu, len tie politické stránky môžu dvíhať nároky na popularitu, ktoré blížia sa k ľudu s hospodárskym programom».

«*Népszava*», hlavné noviny socialdemokratov, najviacej naľakaly sa toho, že ľudová strana si privlastňuje «socializmus». Ako keby ku tomu právo mali len Bokányi a židovskí vodcovia.

Zo zahraničných novín «*Vaterland*» noviny, takmer doslovne uverejnily programm ľudovej strany. Veľké noviny «*Neue Freie Presse*» v jejich úsudku o programme ľudovej strany vyslovujú sa, že táto politická strana doterajšie stanovisko jej v žiadnom ohľade nezmenila.

V budúcom čísle uverejníme krátke úrivky z druhých novín o programme kresťanskej ľudovej strany. Nie svoju oslavu hľadá kresťanská ľudová strana, lež blaho ľudu a obecenstvo môže byť úplne spokojné tak s jej programom ako aj s doterajším jej účinkovaním.

Nasledovania hodný príklad.

Pekná a dojímavá slávnosť odbavovala sa dňa 24. septembra v Liptovskej Teplej, kde kňazia dolno-liptovského okresu držali svoju zvyčajnú schôdzku — kongregáciu.

Známo je, ako už i v Hornom Uhorsku nesvedomitiť zhubcovia náboženstva ľud ženú do bezbožníctva, socialdemokracie a anarchie. Roztázky protivenstvá medzi kňazmi a veriacimi,

a — žiaľbohu — i medzi samými kňazmi, sú na dennom poriadku; ľud zanedbáva povinnosti náboženské, siaha po pokrme nebezpečných a bezbožných spisov, obavné ovocie nelásky, hlavatosti, nenávisť sa vždy viac a viac ukazuje. Ľud uhorský, o ktorom sme si mysleli, že nikdy by sa nedal sviest protinábožným buričom, žalostne môže zvolaf: Hynieme! A tu ratovať nenie vstave nikto, iba Pán!

Slávnosť odbavila sa nasledovne:

Pán dekan *Martin Pazúrik* poukazuje na to, že ponač v terajších nebezpečných a veriacim duševnou záhubou hroziacich časoch pomoci očakávať nemožno iba od všemohúceho Boha, od láskavosti najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša, vyzval okresných kňazov, aby v dnešný deň slávne sa obetovali Božskému Srdcu Pána Ježiša. Všetci kňazia prijali návrh pána dekana a tiahli do kostola.

V kostole *P. Csambal*, úd tovaryšstva Ježišovho, tovaryšstva to najhorlivejšieho a najúčinnivejšieho za rozšírenie cti a slávy Božského Srdca Pána, shromadeným kňazom a veriacim povedal dojímavú kázeň, jejžto obsah bol asi nasledujúci: Znakom velikej, vysokej, širokej a hlbkej lásky Pána Ježiša je Jeho plameňom horiace Srdce, s akým sa zjavil blahoslavenej Margarete Alacoque. Láska Ježiša je večná, od vekov na veky, — naša krátka; pri krste sme ju slúbili, a kde je? Dokazujeme ju skutkami? Láska Ježiša je vysoká, všetko nám dal, i samého seba — my Jemu málo dávame. Láska Ježiša je hlboká, z lásky sa narodil, ako malé dieťa, je našim pastierom, dobrým je ku nemocným, ku hriešnikom, z lásky umrel za nás, naša láska je plytká, pohrda Ježišom, pohrda bližným a vrchnosťami i samou cirkvou. Kto neposlúcha cirkev, je pohan. Ježiš poslušným bol až k smrti kríža, a človek sa nechce poddať vrchnosti. — Láska Ježiša je široká, bez medze, miluje všetkých nás, — láska naša je úzka. Kto len priateľov svojich miluje, činí len tolko, ako pohania činili. «V tom pozná svet, že ste mojimi učeníkmi, budete-li mať lásku vospolok». Programm Ježiša je: milovať všetkých, poddať sa predstaveným poníženosťou, milovať vždy. Programm zlého sveta je: pohrdať bližným, protivíť sa vrchnosťam, cirkvi; programm zlého sveta je: pýcha a hlavatnosť; programm zlého sveta je:

medzi ľuďmi nepriateľstvo, rozkolníctvo rozsievaf. Slovom, programm zlého sveta je: medzi ľuďmi kúkoľ síať, ľudí v nepriateľské triedy deliť; programm Pána Ježiša je: všetkých ľudí do jedného tábora v láske sjednotiť. Jestli chceme byť učeníkmi Pána Ježiša, musíme Jeho programm si osvojiť a vyznávať. Božské Srdce Ježiša, daj aby sme laskou k Tebe rozplamenení v láske i medzi sebou boli sjednotení. Ponač ale sme my slabí, k dosiahnutiu pomoci Tvojej k tejto jednote lásky zasväcuje sa tento dolno-liptovský okres Božskému Srdcu Pána Ježiša.

Po kázni nasledovala spievaná svätá omša, pod ktorou ľud a okresní kňazia striedave spievali. Po svätej omši nasledovala pobožnosť ku najsvätejšiemu Srdcu Pána Ježiša.

Pobožnosť zaklúčilo odriekanie sa modlitby Leva XIII.: «Najsladší Ježiši! . . . Tvoji sme. Tvoji byť chceme . . . ejhľa, dnešného dňa jedenkaždý z nás Tvojemu najsvätejšiemu Srdcu sa obetujeme . . . Mnohí prikázania Tvoje opovrhnuť, od Teba sa odvrátili. Smiluj sa nad nimi, najlepší Ježiši a pritiahni všetkých k Tvojmu sv. Srdcu. Buď Kráľom, ó Pane! nielen Tvojich verných, ale aj Kráľom synov márotnatných, ktorí Teba opustili; daj, aby sa títo do domu Tvojho otcovského čím skôr navrátili, žeby biedou a hladom nezahynuli. Buď kráľom tých, ktorých bludná mienka, lebo nesvornosť rozlúčila a privedť ich do prístavu pravdy a k jednote viery, by krátkym časom jeden ovčinec a jeden pastier bol . . . Udel všetkým národom, aby v pokoji spolu žiť mohli; daj, aby sa po celom okršleku zeme ozývalo: Buď chvála Srdcu Božskému . . . česť a sláva až na veky!

Prítomný.

Pozor na vlak.

Na krížnej ceste pred železnicou stojí tabuľa a na tej je napísané veľkými literami: «Pozor na vlak!» Týmto upozorňujú cestovateľov na nešťastie, akého sa veľmi mnoho stáva na takých krížnych cestách. Nejedon voz aj s ľuďmi a nejednoho neopatrného človeka zagniavil už železničný vlak. Vrchnosti teda veľmi dobre robia, keď takýmito nápisami upozorňujú obecensťvo na blížiace sa nešťastie. Takéto tabule ale bolo by treba postaviť nielen na krížnych ce-

stách pred kolajnicami železníc, lež v každej dedine, na každom ryngu, v každom hostinci a v každej krčme, lež s iným nápisom. Na takých tabulách malo by byť napísané s veľkými literami asi toto:

Pozor na socialdemokratov!

Bo ozaj, priatelia! Socialdemokratov viacej sa treba chrániť, ako železničného vlaku na križnej ceste. Treba sa ale varovať aj tých, čo so socialdemokratmi držia. Socialdemokrat nešťastím hrozí totiž nielen časnému, lež aj večnému životu, totiž duši človeka. Z huby socialdemokratu valia sa ohavné búriace, luhavé a falošné reči, ako dym z komína železničného rušňa; špiní, brízga a začierni všetko; zatmeľ by chcel ešte i jasné slnko. Tie sväté pravdy, ktoré si sa od tvojho detinstva naučil, v ktorých sa vychovali, v ktorých si vyrástol, v ktorých si vždy našiel tvoje šťastie a tvoju blaženosť, to všetko nič nenie pred socialdemokratom, je mu to všetko toľko, ako deravý krpec, pluje na to plnou hubou, aby sa ti to zohavilo. On nepotrebuje Boha, ani náboženstva, lebo dobre vie, že človek bezbožný a bez náboženstva dá sa naviesť a upotrebiť ku bárs čomu na svete, ku zločinom a buričstvám, keď to vyžadujú záujmy socialdemokratov.

Preto pozor na socialdemokratov!

Tú jednu, snáď ako-tak dobrú vlastnosť majú socialdemokrati, že vyznávajú barvu. Čo to za barvu? Červenú! To je ale znak nebezpečenstva! Tá červená zástava v ruke socialdemokrata a tá červená kokarda na jeho prsiach znamenajú vždy nebezpečenstvo a nešťastie. Tá ruka, v ktorej drží socialdemokrat jeho červenú zástavu, bojuje proti Bohu, proti tvojej katolíckej viere — chystaj sa teda proti nej, jestli miluješ Boha! To srdce, nad ktorým pripnutá je tá červená kokarda, plné je nenávisťou proti tebe a proti tvojej katolíckej viere. Pozor teda na socialdemokratov! Drž sa pevne P. Boha a tvojej svätej viery. Buď presvedčený o tom, že všetkých socialdemokratov a jejich privržencov už dávno červíci zožerú a ani stopy po nich neostane, tvoja cirkev ale a tvoja svätá viera trvať budú neporušene na veky. Dym z komína rušňa neškodí slnku, židovské pomlavy socialdemokratov a tvojej cirkvi tiež škodiť nemôžu. Pred tvojim okom ale zastieniť môže dym jasné slnko, po-

dobne aj tvoja viera vystavená môže byť nebezpečenstvu.

Preto pozor na socialdemokratov!

Školské výbory — nevaďte sa.

Rimsko-katolícki učitelia náboženských, ako aj obecných škôl sem a tam behajú, aby im čím skorej plat bol povýšený podľa nového zákona.

Učitelia naši sa dosť natrápia vo škole pri deťoch a za to nemajú uznanlivosti. Plat, ktorý si učiteľ zaslúžil, päť párov obuvy zodral, kým ho od občanov zdvier do dvier po štvrtníku — po šupke sosbieral.

Apponyi im platy zvýšil.

Ale kto že to doplní? Doplnok kto dá?

Školské výbory sa vadia. Jedny by chcely, aby učiteľský plat obec doplnila do 1000 korún, druhé ale, aby to dal štát.

Vo Spiši obec Richvald, kde sú občania katolíckami nielen dľa mena, ale i dľa skutkov — sama vzala na seba tú obeť. A má len okolo 600 duší. Božskej odplaty hodná to obec! Tá už zná dýchať katolíckym duchom!

Katolícke obce — nasledujte ju. I vy dajte ten doplnok, veď toľko len máte. Jestli zo svojho dáte, budete aj sami — katolíci — vo škole pánmi.

Nedovoľte, aby do vášho hniezda vnišiel chrobák škvrny školskej!

Nebuďte skúpi, ale štedrý, keď je reč: Ratuj nás, lebo zahynieme!

Ratujme, čo je ešte naše!

Nespoliehajme sa na cudzích!

Dobre vie každý, že Apponyi je len jeden. Dnes je ešte na ministerskom stolci. Zajtrá, o rok, dva, päť rokov môže byť, že bude tam sedieť freimaurer a apoštol pohanského slobodného vyučovania Pikler!

Musíme hľadiť nielen na dnes, ale i na zajtrá. Pre nás je 1907-mi rok ešte nie posledným, bude ešte i 1910., 1920. a 1950.

Držme sa tohoto: Ďalej hľad — a zbadáš aj Iad!

C. K., učiteľ.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

POLITICKÉ CHÝRY.

Krešťanská ľudová strana v Báčke.

Báčka patrí medzi tie strany našej krajiny, kde do posledných časov krešťanská ľudová strana vzdor najväčším namáhaniam uplatniť sa nemohla. Ľud týchto strán rozličných národností a rozličného vierovyznania, liberalizmom nasiaknutý a viac-menej aj zhubený len ťažko vedel sa spriatelíť so zásadami krešťanskej ľudovej strany. Len od tých čias, čo volebného okresu Tóváros (Tovarišova) krajinským vyslancom je veľkostatkár a pravotár dr. *Štefan Adamovich*, zmenily sa okolnosti k lepšiemu v celom kraji, počnúc od Nového Sadu až po Báč. V nedeľu dňa 20. októbra držal vo svojom volebnom okrese účtovanie krajinský vyslanec dr. *Štefan Adamovich*, ktoré dosiahlo veľkej významnosti nielen pre tamojší okres, lež i pre celú krajinu následkom tej reči, akú povedal z tejto príležitosti jeho excellencia, skutočný vnútorný tajný radca, podpredseda snemovne a krešťanskej ľudovej strany *Štefan Rakovszky*. Účtovanie previedlo sa v nasledujúcom poriadku:

Účtovanie v Novosad-Szépliget.

Z krešťanskej ľudovej strany prišli ku účtovaniu do Báčky: podpredseda snemovne a krešťanskej ľudovej strany *Štefan Rakovszky*, *Béla Rakovszky*, dr. *Emil Gyuriss*, dr. *Béla Nyáry*, dr. *Karol Vildfeuer* a *Edmund Beniczky*, krajinskí vyslancovia; *Štefan Auer*, spolupracovník katolíckeho denníka «*Alkotmány*». Ačpráve Novosad-Szépliget neboly v programme účtovania, ohľadom na veľké množstvo shromaždeného ľudu, krajinský vyslanec dr. *Štefan Adamovich* povedal pred obecným domom krátku účtovnú reč, v ktorej vyložil účinkovanie krešťanskej ľudovej strany na krajinskom sneme. Zatým pri hlučných ováciach ujal sa slova *Štefan Rakovszky* a slovami všetkých prítomných srdca hlboko prenikajúcimi vysvetlil stanovisko a program krešťanskej ľudovej strany, spolu ale v krátkosti vyzdvihol, čo všetko previedla posiaľ táto politická strana k dobrému pospolitého ľudu. Shromaždený ľud radostným jasotom odpovedal na túto reč a pripojil sa ku veľkému sprievodu vyslancov, aby ich odprevadil,

K účtovnej reči v Boróci.

Vyššie 2000 ľudí, samí chlapi, čakali v Boróci na príchod krajinských vyslancov. Po hlučnom privítaní začal hneď svoju účtovnú reč krajinský vyslanec:

Štefan Adamovich.

Po osvetlení niektorých pomerov politických volebného okresu poukázal rečník na účinkovanie krešťanskej ľudovej strany na krajinskom sneme. Vyzdvihol uplatňovanie sa zvlášte krešťansko-sociálnej politiky tejto strany v zákonodarstve. Zákony o poistení robotníctva v čas nehody a staroby, o hospodárskej čeladi, o usporiadaní platov učiteľstva a železničiarov, sú všetko ustanovizne, na ktorých verne a zmužile spolu pracovala krešťanská ľudová strana. Za tým vyložil rečník svoju reč prítomným aj v nemeckom a srbskom jazyku. Po utíšení sa hlučných ovácií začal rečník podpredseda snemovne a strany

Štefan Bakovszky.

Začiatkom reči spomenul rečník otázky verejnoprávnej politiky a prešiel na bežné záležitosti, medzi týmito aj na otázku vyrovnania a v spojení s týmto na zvýšenie kvóty. Rečník nenie síce za toto zvýšenie, lež ho predsa prijíma, bo je presvedčený, že skrze postupnú daň pošastí sa tieto farchy znať z pliec ľudu a uvalíť na movitý veľký kapitál.

Krešťanská ľudová strana bola od počiatku za postupnú (progressívnu) daň, vždy bojovala proti veľkému kapitálu. Len krešťanskej ľudovej strane má sa čo ďakovať, že uvedená je daň na burzu. (Oduševnené éljen!)

Od počiatku ohlasovala krešťanská ľudová strana, že Uhorsko postaví chce na starý základ krešťanstva, že základom krešťanského štátu je krešťanská rodina. *Z toho nasleduje, že sa nikdy nezriekne revízie.* (Hlučné éljen!) Ponevác sa nachodia ľudia, ktorí tvrdia, že sa krešťanská ľudová strana zriekne toho punkta jej programu, aby cirkevno-politické zákony revidované byly, ja proti tomu s celým dôrazom protestujem. (Hromovité éljen!) *Krešťanská ľudová strana sa revízie nikdy nezriekla, ani sa nezriekne.* (Dlho trvajúce hlučné éljen!)

Pri hlučných manifestáciach krajinskí vyslancovia odcestovali do Báčy, kde *Štefan Adamovich* rečnil po maďarsky, nemecky a srbsky; *Štefan Rakovszky* po maďarsky a nemecky, *Béla Nyáry* po maďarsky a *Emil Gyuriss* po slovensky.

S týmto zakončilo sa na dlhé časy pamätné účtovanie v Báčke.

Porada krešťanskej ľudovej strany snemovej.

V pondelok dňa 21. októbra držala vo vlastnom kruhu poradu krešťanská ľudová strana snemová pod predsedníctvom *Štefana Rakovszkyho*. Pojednávalo sa o bežných záležitostiach politických a do kvotového výboru vyslaný je krajinský vyslanec *Franc Buzáth*.

KRAJINSKÝ SNEM.

16. októbra.

Gróf *Julius Andrássy*, minister vnútorných záležitostí predostrel krajinskému snemu zákonnú predlohu o garanciách konštitúcie. Ministerpredseda *Wekerle* položil na stôl snemovne zákonné predlohy o hospodárskom vyrovaní s Rakúskom.

17. októbra.

Sriadené byly stále triedy a potom vyvolení boli členovia do snemových výborov.

BESEDNICA.

Nestraš deti.

(Dokončenie.)

Otec ešte raz napomenul chlapca, aby sa nebál, veď Černokňazníka nenie, to len mamka vymyslela a s tým odišiel na svadbu. Pred večerom prišiel domov nakrmiť statok. To čakala Boriška, ktorá potom letela ku svadobnému domu, ani čo by ju bol hnal.

Miško mal sa okolo otca, veselo ujedajúc koláč a mäso, čo mu bol zo svadby doniesol. Otec bol trochu už rozgúraný od pálenky, dnes nedbal veľmi o lichvu a ledva čakal, aby mohol ísť zpiatky. Ešte veľká úloha čaká naň pri čepčení a ukladaní mladej nevesty.

Za ten čas Boriška vesele tančila. Brali ju na ruvu do tanca, lebo bola driečna a vrtká.

— Aká škoda, že už musím ísť domov, — hovorí družbom.

— Čo? Domov? Ver, že nepôjdeš! To by bolo, najlepšia tanečnica. To si nás len napašmala. Ba boupriskackám, nepustíme ťa! Čo máš peria párať, alebo proviesla robíť?

— Ale musím ísť za tým soplíšom Mišom. Len tak som odbehla, viem že sa mamka hnevať budú, lebo som sa tu už pridlho zabavila. Hej, ako vám závidím!

— No, ešte jednu na rozchodnú. Hej, vrzúkanti, zatiahnite tú košovskú! — rozkázal Jožko Kahanček, ktorý bol najhlbšie pozrel Boriške do očí.

Otec nemohol vyčkať dievča. Raz sadol na lavicu, vše po izbe chodil a hrešil na Borišku, že sa tak dlho baví. Bol by už aj odišiel, ale nemohol pre chlapca.

— Čo ju čert vzal, keď nechodí? To čaká, aby ja šiel pre ňu? Ani nezbýva iné, len keby ma pustil tento chlapčisko, — hútal namrzený Fajtor.

Michal ležal na lavičke pod pecou a hľadel uprene na otca.

— Prečo nespíš, Miško?

— Budem spať, len zostaňte tu, dokiaľ Boriška príde.

— No, len sa neboj. Nemysli vždy na Černokňazníka, veď som ti povedal, že si to len mamka vymyslela. Zažmúr oči a spi. Ak budeš dobrý, donesiem ti koláčov, aj cukru. Idem pozreť Borišku na ulicu.

Chlapec nepovedal ani slova, zažmúril oči a triasol sa na celom tele. Otec vzal širak, vyšiel von, ale nielen pred bránu, lež ponáhlal sa pre Borišku do svadobného domu. Jako ta prišiel, družbovia s tým ho vítali:

— No, pane starejší, kde máte palicu? No len vyhajte svoj veľký pugylár, aby ste si ju vymenili. Ne-

dáme vám ju lacno a do tých čias, kým si ju len nevymeníte.

Fajtora mrzelo, že mu vzali odznak starejšieho, pričom zabudol aj na Borišku, lež len palicu hľadal. Volky-nevolky musel zaplatiť konečne pokutu, až chcel dostať zpiatky svoju palicu. On sa hneval, svadobníci sa ale smiali. Namrzený Fajtor oškrel Borišku palicou, potom ju poriadne vyhrešil a zahnal ju domov.

Malý Miško, jaknáhle o samote zostal, nevedel čo má robiť od strachu. V každom kúte videl Černokňazníka, a nenie v izbe nikoho, kto by ho obránil.

— Otecko, jaj otecko nedajte ma! — kričal chlapec. — Jaj, tu je pri mne! Už ma chytá! Jaj, jaj, ratujte ma!

Ale nikto sa neozval.

V tom nastal silný vietor a otvoril prudko len privreté dvere. Miško myslel, že to Černokňazník duje, sobral všetku silu, skočil z lavice a skryl sa pod posteľ do kúta, zakryl si rukou oči a čušal. Vietor ustavične hvizdal a suchotal s plachtou na žrdke vyvesenou. Miško bol viac mrtvy ako živý. V zúfalstve vykrikol a zamdlel.

O chvíľu dobehla Boriška. Bola nahnevaná, že ju otec tak zahaňbil, zabudla na Miška, nezapálila lampu, ktorú bol vietor zhasnul, zhodila šaty zo seba a ľahla si spať. Dobré po polnoci prišli aj rodičia. Boli ustati a dosť podtrúncení, ľahli si teda tiež spať.

Ráno, keď Fajtorová kravu dojila, pribehne k nej Boriška a volá celá bez seba:

— Ježíš Maria, Miško zomrel!

— Čo, čo hovoríš?! Svätý Bože! Hovor, čo sa stalo? Kde je Miško?

Boriška nevedela slova prehovoriť, len bežala nazpät do izby. Matka za ňou. Vytiahli chlapca z pod posteľe. Ale ako vyzeral! Biadý ako stena, oči zmeravené a skrčený bol ako págel, pričom ani nedýchnul. Zdvihla ho na ruky a preberala k životu, ale ten sa ani len nepohnul.

Na krik prebudil sa aj Fajtor, a keď videl čo sa stalo, skočil ako streľa, schvatol chlapca a načúval, či mu bije srdce.

— Chvala Bohu, ešte žije! — skríkol otec. — Chytré sem ocot, a ty Boriška utekaj do Prievidze pre lekára Čvíkotu.

Rodičia drhli chlapca octom, drmali ho na pravo, na ľavo, volali ho menom a tak horko-fažko prebudili ho. Chlapec konečne otvoril oči, ale keď zazrel otca, odvrátil sa od neho, istotne naň nepohliadol. Nevedel prehovoriť ani slova, vidno bolo, že sa bojí.

Prišiel lekár. Poobzeral chlapca a pýtal sa rodičov čo sa stalo. Tí povedali, čo vedeli, ale opravdovú príčinu sami neznali.

— Nezvykli ste strašiť tohoto chlapca? — pýtal sa lekár.

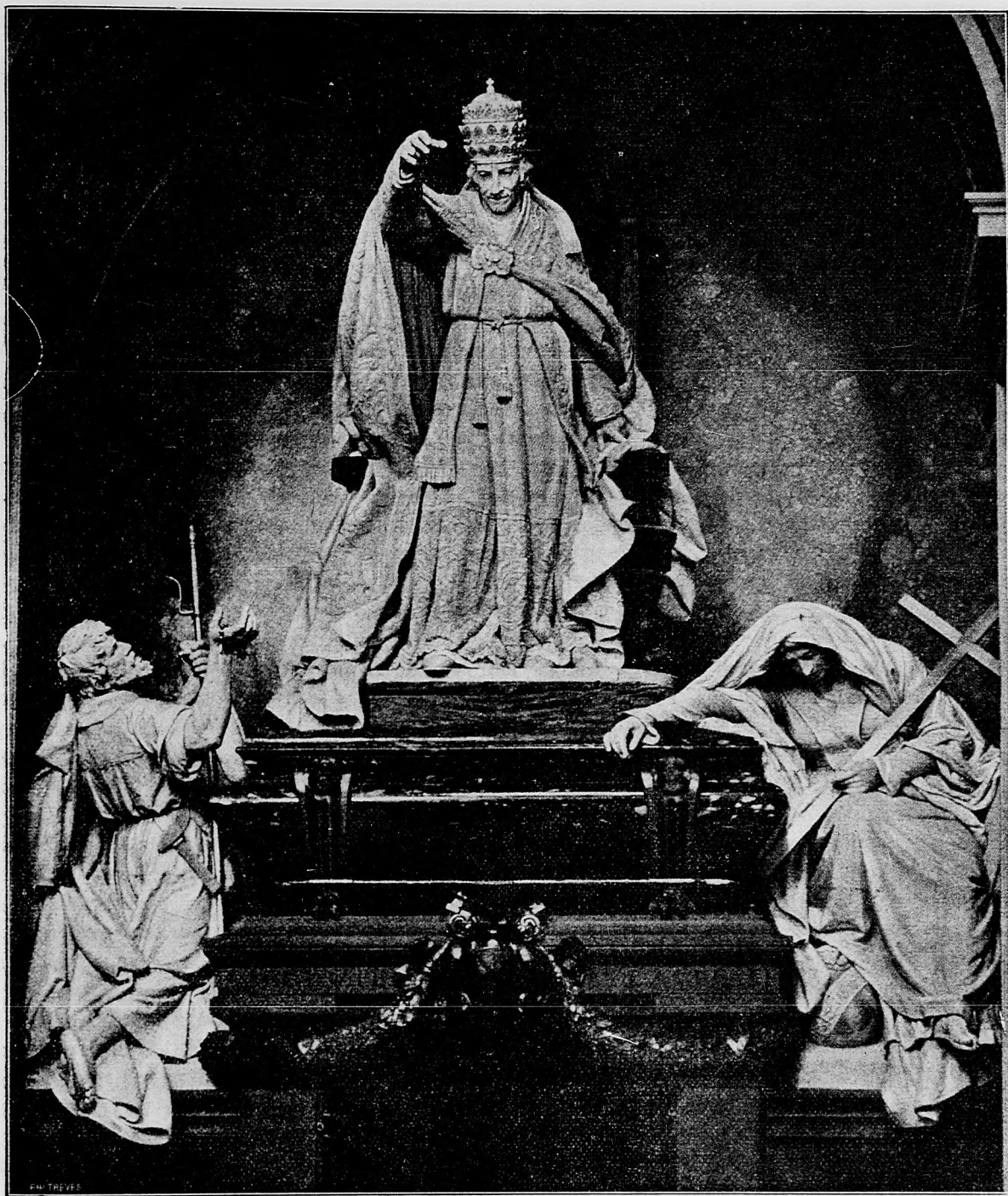
— Ale prosím pána lekára, táto moja baba má tú sprostú obyčaj, že plaší chlapca s Černokňazníkom, — vravel Fajtor. — Včera mal toho plnú hlavu, a keď o

samote doma zostal, tak veľmi sa musel nalakať, že zamdlel.

— Vy blázon, či nemáte rozum? A keby tak životom bol chlapec zaplatil tú vašu hlúposť? — kára

Chudák Miško, tri týždne ležal. Bol v horúčosti, fantaziroval, ustavične videl Černokňazníka, kričal tak veľmi, že to už ani sami rodičia nevedeli počúvať.

Najväčšie výčitky robila si matka. Bedlive opatro-

Náhrobný pomník zosnulého pápeža Leva XIII.

lekár matku. — Teraz ešte nemôžem povedať, aké to bude mať následky. Môže povstať z toho nebezpečná choroba. Boh vie, čo bude. Nuž ale tak hlúpou byť? Taká matka nezaslúži dieťa! Aká je to výchova?! Čo bude z takeého dieťaťa, ktoré ustavične strašia? Radšej ho ubite alebo vyhrešte, keď to zaslúži, ako ho máte strašiť.

vala nemocného chlapca, modlila sa, sľubovala milodary svätému Antonovi Paduanskému, Panne Marii, že pôjde na púť do Šaštína, a Boh smiloval sa nad ňou, chlapec pomaly prišiel k sebe. Dlho to trvalo, až dostal zpiatky tvár červenú a predošlú veselosť. Nuž ale, hlavná vec, že žije. Už bol hodným chalanom, ale aj vtedy takým strachuňom, ako za dieťaťa.

Matke ale osožilo toto naučenie, lebo ostatné deti svoje, s ktorými ju Boh obdaril, ináč vychovávala, ako Michala, ba ešte i druhé matky napomínala, aby nestrášily svoje deti. Vyprávala svojim deťom o anjelovi strážcovi, o malom Ježiškovi a s napomenutím učila ich ku poslušnosti, takže tie ani len z chýru nepoznali strášidia a mátohy.

Aj ja hovorím, majte rozum rodičia, nestrašte nikdy svoje deti, lež ich vychovávajte v bázni Božej a v duchu kresťanskom. *Fatranský.*

CHÝRNIK.

Zdravotný stav jeho veličenstva kráľa. Jeho veličenstvo kráľ dľa výpovedí dvorných lekárov nachodí sa lepšie. Stáva zavčas rána ako obyčajne, prijíma vo výsluchoch dvorných hodnostárov a pracuje celý deň. — Kresťanskí veriaci nech sa modlia za zdravie milovaného panovníka, aby mu Boh úplné zdravie navrátil a život predĺžil.

Chýry z biskupstva košického. Apoštolského ducha osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie pri ťažkých prácach administrovania, riadenia a spravovania svojho biskupstva, vždy seba najde času, aby po periferiách v jednotlivých mestách a obciach spasiteľne a osožne účinkoval. Tak minulý týždeň prišiel do Sátoralja-Ujhelyu, kde veľmi nemocného prepošta-farára a archidiacona zemplínskej stolice navštívil a zaopatril svätými sviatosťami. Pri tejto príležitosti navštívil osvietený pán biskup aj Maximilianu Kresselbauer, priorku milosrdných sestier, ktorá odbavovala práve jej 25 ročné jubileum, taktiež navštívil a pozdravil i direktora gymnázia piaristov Jána Nyilassyho. Zo Sátoralja-Ujhelyu prešiel osvietený pán biskup do Sárospataku a Olaszlúky, kde prijal viacej údov do Marianskej kongregácie. Dňa 20. októbra posvätil v Semse kostol, ktorý dal krásne opraviť osvietený pán gróf Ladislav Semsey. Po posviacke kostola udeloval osvietený pán biskup sviatosť birmovania tamojším farníkom. — Vo Füzér-Radvanyi, z príležitosti jubilea 100-ročnej pamiatky založenia farnosti držali sv. missie pátrovia lazaristi Aronffy a Botka. — Za kaplánov prelození sú: Karol Halaszy z Léhu na Monok a Emilian Égnek z Monoku do Léhu.

Chvalitebné osvedčenie. Bulharský panovník knieža Koburg v obci Szepes-Véghely vo svojom kaštieli na Smrečinach keď sa zdržoval, jeho čelad a služobníci sa museli pred jedním a po jedení pri jeho prítomnosti pomodliť. — Ó jak mnohí krátkozrakí a zaslepení kresťania-katolíci sú, ktorí sa ani neprežehnajú, keď idu jesť a nepomyslia si, že im to Pán Boh požehnal a že

darmo sa nič nikde nedáva a že za všetky dobrodenia majú byť povďační.

Chýry zo Šariša. *Prešov.* Sosnam virilistov v šarišskej stolici najviacej dane platiacich je už zostavený. Je ich dohromady 185, medzi tymito je 61 židov, teda jedna tretina. Je to znak toho, že u nás židia z roka na rok vždy viacej bohatnú. — Jeho excellencia ruský biskup prešovský Ján Vályi za kňazov vysvätil 6 bohoslovcov. Vysvätených hneď poslal za kaplánov a administrátorov, a síce: Aleksa Bakujsa do Matejova, Štefana Krongh do Décsó, Emilia Kmethovsky do Telekháza, Jána Verdon do Falueska, Juliusa Kiss do Sajóopátvalu, Jozefa Szobota do Košíc. — Ten istý biskup kroz merníka Augustina Kesselbauera stavať dá v Prešove vyššiu školu pre dievčence ruského náboženstva. — *Kisszeben.* Štefan Gallotsik, slúžny, na poľovačke strelil náhodou do tváre lippanskému lekárovi Ignácovi Moskovicz. Raneného liečia v hlavnom meste Budapešti. — Pre tunajších pohorelcov poslali milodary nasledovní dobrodincovia: Jeho veličenstvo kráľ 2000 korún, vláda 1000 korún, spolok «Jósziv» (Dobrého srdca) 500 korún, Imrich Hodossy, bývalý a terajší vyslanec Szinyei Merse po 200 korún. — *Girált a Galbató.* Minulý týždeň zúril v týchto obciach veľký oheň, ktorému viacej domov v obeť padlo. Tarnóczyho strekáče znovu ani len potrebovať nemohli. — *Licsérd.* Robotník Štefan Osiko tak nešťastne padol pred mlatebný parostroj, že bol naskutku zagnivený a o pol hodiny zomrel v prešovskej nemocnici. — Kachliarsky tovarýš Ján Fries dostal žalúdočnú krčú. Lekár mu predpísal kvapky, z ktorých každú hodinu mal niekoľko užít. Múdry tovarýš aby vraj chytrejšie vyzdravel, vypil celú fľaštičku kvapiek naraz a hneď aj zomrel. — Siroty nebohých učiteľov Michala Galóczyho z Hestneku a Ondreja Kores zo Szántó prijaté sú do sirotského učiteľského domu v Koložsváre a v Kecskeméte. — Adalbert Zaborovszky, prepošta-farár prešovský; Ján Telekessy, dekan-farár tapolhanušovský; Ján Kurimzsky, farár zo Szinye dňa 9. októbra prijatí sú za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany krajinskej.

Novšia sedliacka vzbura v Rumunsku. Z Bukareštu oznamujú, že v obci Foltesti (okres galacký) sedliaci so svojimi pluhami šli na role árendátorov, načo árendátori telegrafične pýtali od vlády žandárov. V obci Dranik (okres Krajova) jedna časť sedliakov napadla ostatných sedliakov, ktorí chceli vstúpiť do služby árendátorov. Strhla sa krvavá srážka a veľa ľudí bolo nebezpečne ranených. Sedliaci hovoria, že vláda im sľúbila, že im štvrtinu majetku árendátorov zadováži. Ponevác vraj to ale nechce dobrovoľne urobiť, nuž musia ju ku tomu prinútiť.

Krádež. Z Baňskej Štiavnice píšú, že pokladnicu kruhu mládeže lesníckej a baníckej akademie ktosi vylámal a v nej sa nachádzajúcich 1400 korún ukradol. Policia zaviedla stopovanie, zlodeja ale posiaľ nenašla. Doteraz len toľko sa podarilo ustáliť, že vlámanie spáchal taký človek, ktorý dobre poznal tamojšie pomery.

Zajímavé znova uvidenie. Pred niekoľkými dňami na železničnej stanici v Moskve z jedného vozňa vystúpil jeden mladý dôstojník so svojou manželkou. Sotva šli niekoľko krokov, predšúpilo pred nich jedno dievčatko a pýtalo od nich almužnu. Mladá pani zrazu zhýkla, potom objala a vybozkávala dievča. Na výjav shrklo sa veľa ľudí, ktorým uradosení rodičia rozpovedali, že ich dcérka počas rusko-japonskej vojny pri dobíjaní Liaojangu, kde bývali v jednom čínskom dome, zmizlo a nevedeli, kde je. Teraz náhodou sa sišli so svojim vlastným dievčaťom. Dievča totiž v Mandžurii ukradli Kitajci a potom ho opustili. Jeden ruský vojak našiel opustené dievča a vzal ho ku sebe. Ponevác bol ale neskôr ranený, poslali ho domov. Navrátil sa teda aj s dievčaťom do Moskvy, kde nedávno zomrel. Po jeho smrti opustené malé dievča živilo sa v Moskve zlobránim.

Chcel zbohatnúť. Zajímavú záležitosť pojednával dňa 15. októbra tretí trestný senát kúrie. Pred niekoľkými rokmi vo Veľkých Kostolanoch (Nagykosztolány, stolica nitrianska) zomrel jeden bohatý sedliacky gazda obce menom Franc Szitár. Sotva ho však pochovali, veľko-kostolanský statkár Jakub Engel jeho nápadníkov zapravotil pre jednu zmenku, vystavenú na 1500 zlatých. Franc Szitár vo svojom živote mnoho sa pravotil s Engelom, ktorý ako jednoduchý sklepník začal svoju dráhu a tak výtečne gazdoval s malými statkami sedliakov, že vstave bol kúpiť panstvo grófa Batthyányho. Dedičia Szitára pochybovali o tom, žeby sa Szitár bol podpísal na zmenku a to tým viac, lebo zmenka bola vystavená pred 16. rokmi a za tento čas Engel na každý pád by bol zapravotil svojho smrteľného nepriateľa. Takto sa záležitosť dostala pred súdnu stolicu v Nitre. Počas vyšetrovania vyšlo na javo, že podpis Szitárov na zmenke je falošný a preto súdna stolica múdreho Jakuba Engela pre falšovanie privátnej listiny odsúdila na jeden rok do žalára a tento trest odobrila aj prešporská kráľovská súdna tabuľa. Tretí trestný senát kúrie ale dňa 15. októbra nullitu Engela odmietol a tak je výrok právoplatný. — Jakub Engel bude mať teda dosť času rozmýšľať teraz nad tým, že neslobodno ľudí klamať.

Bomba na rýchlovlaku. Zo Sittenu (Švajciarsko) oznamujú: Minulé dni z rýchlovlaku, ktorý chodí zo Lausanne do Milana, vyšiel jeden cestovateľ, ktorý jednu bombu držal v ruke a pritom tvrdil, že bombu našiel pod lavicou v jednom vozni tretej triedy. Sotva že to vypovedal, bomba vybuchla a cestovateľovi odtrhla obidve ruky. Jeden pri ňom stojaci konduktor bol ťažko ranený. Policia naskutku zaviedla prísne a rozsiahle vyšetrovanie. Nešťastného cestovateľa odviezli do nemocnice a potom celý vlak opatrne prezreli. — Dľa inej zprávy spomenutý cestovateľ vo vozni pod lavicou videl vraj jednu do papiera zaobalenú flašku, z ktorej sa kadilo. Keď cestovateľ flašku zodvihol z pod lavice, tá mu naskutku v ruke vybuchla a tak ranila spomenutého cestovateľa.

Ludožrúctvo. Z New-Yorku oznamujú: Zo Severnej Kanady do New-Yorku prišli cestovatelia rozprávajú úžasné veci o tom, že obyvatelia Severnej Kanady vo svojej ukrutnej biede zjedli svojich spolublížnych. Potravny vôbec nemajú a hlad prinucuje ich ku najúžasnejším veciam. Jeden mladík rozpráva, že jeho strýc zabil jedného človeka a jeho mäso so svojou rodinou zjedol. Jedna matka od hladu zošalejúc, svoje dve malé deti upiekla a zjedla.

Vyletela ho povetria fabrika na pušný prach. V meste Fontanett v Severnej Amerike minulý týždeň udal sa v dielni na pušný prach výbuch, ktorý zapríčinil obrovské pustošenie. Výbuch udal sa takou prudkou silou, že strašný hrmot pocítili na sto míľ. Takmer všetky domy sa na okolí porúchaly a obávajú sa, že sa z nich veľa srúti. Na priestore 20 kilometrov všetky okná boly povybíjané. Dovedna vybuchlo 10.000 sudov s pušným prachom. V blízkosti sa nachodiaci India, počtom 25—40, naskutku zomreli a 600 bolo viac-menej ranené. 1200 robotníkov ostalo bez prístrešia. Mesto Fontanett vyšlo va zrazu. Na jednu štvrt hodiny cesty od fabriky je škola, v ktorej počas výbuchu bolo 200 detí. Táto škola sa následkom prudkého otrasu srútila. Podobne sa srútila škola aj v diaľke dvoch míľ, zasypúc jedného učiteľa a 20 žiakov. Počas výbuchu jachal na okolí vlak; všetky okná jeho boly povybíjané a početní cestovatelia ranení. Na 20 kilometrov od mesta sossula sa následkom otrasu zapríčineného výbuchom jedna baňa na uhlie. Robotníci boli zasypaní.

Za živa pochované ženské. V obci Abafaja (stolica Maros-Torda) udalo sa minulé dni úžasné nešťastie. Manželky Mikuláša Bartu, Alexandra Kocsisa a tejto dcéra šly pre hlinu. Odrazu 15 metrov vysoká hlinená pôda sa sossula a všetky tri ženské zasypala. Nešťastie zbadal jeden pastier, ktorý hneď bežal do dediny pre pomoc. Kým prišla pomoc, ženské sa zadusily.

HOSPODÁRSTVO.

Dobrobyt nášho robotníckeho Iudu.

Robotnícka otázka opanúva terajšiu dobu. Je na povrchu a tisne sa všade. O robotníctve pojednáva aj ten, ktorému smrdela dovčulku táto užitočná trieda spoločnosti ľudskej. O robotníkoch radia sa na všetky strany. Konečne zbadali aj týchto neborákov, ktorých si dosiaľ málo kto povšimnul, tým viac ich zdieral, tupil, krivdil im a ich utláčal. Nastala doba, keď aj opovržený robotník považovaný je za človeka a za občana. Dosť neskoro. Veď Kristus povedal, že sme všetci deti jedného Otca. A keby sa dľa týchto slov boli držali

vladári, hodnostári, boháči, statkári a gazdovia, nebolo by bývalo neludského utlačovania robotníctva s celou jeho ukrutnosťou. Nemuselo sa liať toľko krve a nemuselo sa ozývať toľko kliatky.

Napraviť, čo stoločia dobrovoľne zameškaly, je veľká úloha. To neprevedie jeden človek, ale neprevedie to ani socialdemokracia, hoc s tým mámi robotníkov. Ba ona robotníkov ešte väčšmi rozorve.

V čom väzí otázka robotnícka?

V tom, že ako by sa to dalo previesť, aby na mzdu utisnutí robotníci lepšie a ľudskejšie žiť mohli.

Tu ale skrýva sa krdel iných otázok. Ako by sa dalo prekaziť, aby robotníci mravne a hmotne na vni-voč neprišli? Ako by sa dalo prekaziť medzi nimi šírenie sa chorôb a zlých obyčajov? Ako by ich bolo možno vzdelávať? Ako by bolo možno ich živobytie v čas nehôd, chorôb, v nedostatkoch práce a v starobe zabezpečiť?

Toto sú len niektoré otázky z tých mnohých. Celá spoločnosť ľudská má si ich osvojiť. Lenže to zkusujeme, že veľajšia spoločnosť ľudská je skúpa, necitlivá a ľahostajná. A prečo? Pre chudobu. U nás — vynímajúc židov — sú sami bedári. Spomínajú ale vždy aj veľkých statkárov. Ale tu nenie všetko zlato, čo sa bliští, lebo keď porovnáme našich veľkostatkárov so západnými krajinami, to spatríme, že títo naši boháči sú chudobnejší, ako bezmajetné triedy. Málo je tých veľkých pánov, ktorí by neboli zadlžení a len z milosti sporiteľní, bankárov a úžerníkov hrajú komédie, ktoré my panštinou nazývame. Takýchto boháčov veru nepohne k milosrdenstvu bieda a plač robotníkov, veď aj oni majú dosť starosti. Kde vziať tisíce, keď je už majetok dlžobami obťažný.

Ten zemepán alebo fabrikant, ktorý porovná ročité príjmy s výdavkami a zbadá, že nenie odkiaľ, ba že aj interesse len ľazko spláca, ako môže prísť na tú myšlienku, že lepšie vynde, keď popraví platy svojim robotníkom? Alebo, dá sa to žiadať, aby sa zapodieval s robotníkmi ten pán, ktorý už dohospodáril, ktorý keď celý deň shladával človeka, ktorý by mu požičal, v noci prehadzuje sa na posteli, lebo spať nevie pre starosti, a závidí chudobnému, ktorý nemá požiadavky a nemusí svet klamať, že je boháčom a pánom? Takýmto pánom nikdy nepride na um osud a záujem robotníka. Toho sú schopní len zámožní ľudia, ktorí na silnom grunte zariadili svoje hospodárstvo, ktorí samostatne žijú a ktorí nemusia sa zrieknuť žiadneho pohodlia, aby popravili živobytie svojich robotníkov.

Že veľa robotníkov padne v obeť chorobám, núdzi a mravnému úpadku? Všetky tleto nešťastia najdete aj u pánov. Hej, mnoho je takých panských hladošov, ktorým nič iného nezostalo po rodičoch, len meno. Prázdny titul, na ktorý haliera nedá ani ten najväčší úžerník.

(Dokončenie nasleduje.)

DOPISY.

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie môjho dopisu v našom «Krešťane».

Upozorňujem milých krajanov, že dňa 30. októbra budú, ako po celom Spiši, tak aj u nás, voľby do stoličného výboru, a síce už dľa nového rozdelenia okresov. Doteraz sme len na troch miestach volili, a síce v Starej Vsi, v Kacvine a v Nižných Lapšoch, alo od terajška už aj pri tejto voľbe voliť máme na ôsmich miestach, a síce v starovesskom okrese dvoch, v hanušovskom dvoch, v lipnickom dvoch, v nedeckom dvoch, v kacvinskom dvoch, v osturňanskom jedného, vo fridmanskom dvoch a v tripšskom tiež dvoch stoličných výborníkov.

Ku jednotlivým volebným okresom patria teraz nasledujúce obce. Do Starej Vsi: Hafka (11), Kallenberg (6), Lechnic (30), Lešnic (57), Ómajor (12), Sublechnic (12), Stará Ves (113). — Do Hanušoviec: Gibely (25), Hági (26), Jazersko (28), Matašovce (123), Relov (26), Hanušovce (69). — Do Veľkého Lipníka: Folyvark (73), Haligovce (64), Veľký Lipník (112), Richvald (46). — Do Nedeci: Nižné Lapše (66), Vyšné Lapše (94), Malé Lapše (41), Nedec (95). — Do Kacvina: Malá Frankova (37), Veľká Frankova (39), Kacvin (137). — Do Osturni: len sama Osturňa 234. — Do Fridmana: Durštin (33), Fridman (117), Krempach (92), Nová Bela (105). — Do Tripša: Čarnagura (41), Jurgov (36), Repisko (51), Tripš (84).

Poznamenávam, že číslo, ktoré stojí pri každej obci, značí počet voličov.

Za volebných predsedov sú nasledujúci ustanovení: Do Starej Vsi Baltazar Matyasovszky, hlavný slúžny starovesský; do Hanušoviec Peter Krávecz, dekan farár hanušovský; do Lipníka Pavel Gergelyi, cestovný kommissár; do Kacvina Ján Pataky, farár kacvinský; do Osturne dr. Gejza Kurovsky, podslúžny starovesský; do Fridmana Štefan Andrasovszky, farár fridmanský; do Tripša Anton Kubassák, farár jurgovský; do Nedeci Julius Rác, farár nedecký.

Podám aj to, že ktorí výborníci vypadnú teraz v našej Magure: Winkler, hlavný slúžny sebotský; Kurovsky, slúžny; Kerschnyak, bývalý pozemnoknižný úradník v Starej Vsi; Peter Krávecz, dekan-farár hanušovský; Franc Haber, farár krempachský; Nyulász, farár tripšský, Kompanyik, farár nižno-lapšanský; Anton Kubassák, dekan-farár jurgovský; Mihalyik, bývalý farár

Krešťania kupujte len u krešťanov!

lechnický a Jakub Hillay, dekan-farár v Matašovcach, ktorý zomrel.

Tých kňazov, ktorí teraz vypadnú, voľte na každý pád znovu. A okrem tých len dobrých kresťanov a úprimných vašich priateľov. Na stoličnom dome jedná sa mnoho razy o veľmi vážne veci, neraz o cirkevné a školské veci, ba aj o vašu kožu. Starajte sa teda milí krajanovia, aby ste mali tam dobrých, bezžisťných zástupcov! Dostavme sa všetci na voľbu a voľme podľa nášho kresťanského svedomia.

S kresťansko-ludovým pozdravom.

Verný Magurčan.

Lážany (Šariš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Dávno sa v našom kraji nestalo takej smutnej veci, ako je tá, ktorú teraz idem na vedomie dať našemu národu. Štefan Polyák, poľský gazda, minulý pondelok večer išiel domov z jarmoku z Prešova. Na ceste vošiel v Kojačiciach do krčmy a začal sa tam dohadovať s istým Jánom Piga, ktorý nedávno z Ameriky prišiel. Polyák nebol síce napitý, v dohadovaní ale Pigovi nadvádal do cudzozemcov, ktorého z obce aj vyšupovať môžu, načo sa ten tak rozpajdil, že keď Polyák von z krčmy išiel, napadol ho na ceste a s rabiátnym kamarátom jeho Karolom Gressák kolom a kamením ho zavraždil. Zavraždený bol poriadny a usilovný človek, v Lazanoch si kúpil gazdovstvo a vystavil pekný dom. Ešte v nedeľu bol na veľkom odpuste v Obišovciach, kde sa vyspovedal a prijímal. Ostalo po ňom päť malých detí. Spomentých dvoch vrahov žandáži už odviekli k súdu.

Hľa, aj tomuto nešťastiu na príčine je zase len tá nešťastná krčma a fľaška. Kresťania, varujte sa krčmy, tohoto príbytku diabla, varujte sa pálenky! Šarišan.

Zo Spiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kresťane».

Náš stoličný výbor dňa 3. októra držal pod predsedníctvom hlavného župana Gejzu Salamona svoje jasenné zasadnutie.

Podžupan oznámil, že toho roku sa až do 15. septembra 2383 cestovných passov vydalo. Ďalej, že od letného zasadnutia v 16. obciach bol oheň, škoda obnáša 810.089 korún a len 237.211 korún sa vynahrádilo skrze assekuráciu. Potom dal na vedomie, že šarišský vzdelávajúci spolok vydá koncom tohoto roku pre šarišské, spišské a zemplínske slovenské obyvateľstvo nový vlastenecký, slovenský, ľudový týždenník pod menom «Naša Zástava», aby sa tento ľud zachránil pred zvedením skrze isté nevlastenecké, poburujúce noviny;

pýta a napomína obecnosť spisskú, aby ten časopis potom podporovalo.

Nechceme súdiť popredku, však ešte nepoznáme opravdový smer a ducha týchto novín, ale toľko už môžeme povedať: jestli tie noviny len tak mizerné budú, ako «Krajan», náš ľud z ich čítania ani najmenšieho osuhu mať nebude. Od takých novín, ktoré nám výlučne úradníci: notári a iní silou mocou natískajú, nemôžeme mnoho dobrého očakávať. Keď by tie noviny mali byť ducha kresťanského, tak by svetské vrchnosti zaiste neboly vynechaly z toho pohybu katolíckeho knazstva. Máme už veľmi dobré, užitočné, kresťansko-politické noviny v «Kresťane», ktorý je úradným časopisom kresťanskej ľudovej strany a v «Našich Novinách», ktoré sú zase úradným časopisom kresťanských socialistov a v meste Besztercebánya (Baňská Bystrica) vychádzajú. Týchto dvoje novín podporujme, tieto si predplaťme, tieto rozširujme všade. Tieto bojujú vo vlasteneckom duchu za kresťanské zásady a za ubiedený ľud.

Na zasadnutí prečítal sa potom list nášho osvieteného pána biskupa, v ktorom sa poďakúva za to, že ho stolica z príležitosti jeho vymenovania za opravdového vnútorného tajného radcu jeho veličenstva kráľa pozdravila.

Výbor uzavrel, že podobne stolici aradskej tiež pošle pripis na snem, aby 15. marec a 6. október za krajské národné sviatky byly zákonom vyhlásené. Deň 15. marca je ten slávny deň, v ktorý sa roku 1848. po prvýkrát rozniesly heslá slobody. Deň 6. októbra nás znovu upamätáva na veľmi smutnú udalosť. V ten deň roku 1849. zastrelili Uhrom vše neprajní Rakúšania v aradskej pevnosti trinásť honvédske generálov len preto, že so zbraňou v ruke neústupne a hrdinsky bojovali za slobodu Uhorska.

Do protidozerajúceho výboru vína sú vyvolení v starovesskom okrese na miesto nebohého Hillaya Ján Pataky, farár kacvinský a v podhradskom okrese namiesto Eugena Holländera dr. Aristid Kiray, lekár.

Dňa 30. októbra budú po celej stolici voľby do stoličného výboru. Počet všetkých stoličných výborníkov obnáša 344, polovica je virilistov (to jest podľa porcie) a druhá polovica, teda 172 vylených. Ponevadž sa každé tri roky polovica volí, tak teraz dňa 30. októbra 86 výborníkov sa má voliť a tí novovyvolení budú mať právo až do konca decembra roku 1913.

Pripravme sa teda na tieto voľby, ustálme sa v kandidátoch. Voľme len neodvislých a dobrých kresťanov, ľudákov, a to takých, o ktorých sme presvedčení, že s nami cítia, že práva a záujmy cirkve, náboženských škôl, ako aj chudobnejšej triedy na stoličnom dome sme a neohrozene zastávať budú. Nebojme sa úradníckych rozkazov, tí nám v tej veci teraz nemôžu, ba ani nesmú rozkazovať a nás siliť, ako to predtým na mnohých miestach robili. A ináč voľby sú i tak tajné, ani predseda voľby nesmie zaobalené kartičky prezerať, keď ich s menami kandidátov pri hlasovaní oddáme.

Drobné otruby: K 6·90, hrubé K 7·10.

Datelinové semä: čistené K 150·00—160·00, lucerna čistená K 120·00—126·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4·20—4·30, žlté K 4·80—5·00 za 100 kilogr.

Strova: Fazuľa veľká biela K 19·50—19·90, miešaná strakavá K 14·00—15·00. — **Hrach:** nelúpaný K ————, lúpaný K ————. — **Šošovica:** čistená K 50·00—75·00. — **Konopné semä:** K 26·00—27·50. — **Mak:** K 80·00—82·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 92·00———. Všetko po 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 45·00—46·00, srbské (100 kusové) K 32·00—00·00.

Lekvár: srbský K 31·50—00·00, slavovský K ——— do ——— za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 38·00, fiumánsky White-Star (***) K 32·00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 77·00 do 77·50, kockový K 79·00—79·50, žltý K 77·00—77·50 za 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 154·00—155·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 129·00—130·00, 3-kusová K 130·00—131·00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanový vo veľkom K 162·00 do 163·00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 52·50—53·00.

Vajcia: prima uhorské K 92—94, podlejšie K 70 do 76 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·20—2·40, k vareniu K 1·50—1·70, syr 12—20 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·15—1·30 kilogr.; kurence k smaženiu K 1·30—1·50, kurence k pečeniu K 2·00—2·60, sliepky na polievku K 2·70—3·00 za jeden pár.

• Chuf k jedeniu
zdravý žalúdok máme necitne sa zle, nemáme tvrdéj stolice, d kedy potrebujeme Fellerové Rebarbara Elsa-pilulky ku prehnaniu. 6 škatuliek za 4 koruny franko. Dajme si poslať kroz V. Eugena Feller, Stubica, Kostolnaulica 18 číslo (stolica Zahreb). *Elsa.*

Pozvanie!

Helpansky potravný a úverkový spoiok dňa 31. októbra o 3 hodinách popoludni vydržiava mimoriadne shromaždenie v radnej sieni obecného domu, ku ktorému s úctou povoláva účastinárov

Správa.

Predmety!

1. Prečítanie zápisnice predoslého zasaduntia.
2. Voľba predsedu a zápisníka shromaždenia.
3. Označenie dvoch účastinárov ku uhodnovreniu zápisnice shromaždenia.
4. Vypovedanie likvidácie, patričue rozpustenie spolku. Príležitostní veritelia spolku vyzývajú sa s týmto, aby svoje požiadavky do mimoriadneho shromaždenia uplatnili.

Neni som viac hluchá

hygienicky ústav; **R. Hofmann, Wien, VII., Lindeng. 2. D. K.**

čo potrebujem vaš bubon k ušiam. Ten veľmi malý stroj v mojom uchu nikto nezb. dá a ja zas tak dobre čujem ako pred mojou ťážkou chorobou, piše Tak Flohr Sinontz. Zákonom chránený moj bubon k ušiam znamenite účinkuje pri hluchosti, chorobách uší, hučaniu v ušiach pri nervoznom boleniu v ušiach atd. — Cena bubna k ušiam K 7.— Pri objednaní dvoch kusov na raz K 1.— Posiela sa len s poštovou dobiereku, alebo pri poprednom zasiani ceny kroz-

Najlepšie budičky Registrovaná známka „Adler-Rokoni-Alarm“ k dostaniu len n mojej firmy.

Záruka 3 rokov na písme.

S 1. zvonkom, ocelova kotva a zástavidlo K 3.80. — S osvieteným v noci číselníkom K 4.20. S 2. zvonkami, ocelová kotva a zástavidlo 4.40. — S osvieteným v noci číselníkom 4.80. Súbežné budič hodiny 2.90. S osvieteným v noci číselníkom 3.80. Záruka 3 rokov na písme. — S tovarom nespokojným vratiť sa peňaze. Rozposielanie s poštovou dobiereku. Prvá hodinová fabrika **Brüx Ján Konrád** cis. a král, dvorný líferant v **Brüxi č. 696.** Žiadajte si moj hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami franko a zdarma.

*Porrite moje tlsté lica, lica—
a som malý chlapec predsa,
to len - staré duša by sa nasadala:
• Kathreinerova Kneipp-sladová
káva "Zimla"!*

Opravdová je len v originálnych balíčkoch s menom **Kathreiner.**

Tá silná bôbková káva nemá sa piť bez nemišania!
Kathreinerova Kneipp-sladová káva sa jedine dokázala za najlepšiu dôdavok, ktorý ľahko stravuje, posilňuje a zdravou čini krv.

Deti sa majú len na **Kathreinerovú** navykať.

